

Vade retro, Roma

L'èxit inesperat de les lligues regionals a les darreres eleccions locals italianes (sobretot de les lligues del nord, i en primer lloc la llombarda), va posar mig país, inclosos els grans partits i les institucions de l'estat, a la vora d'una crisi de nervis. Han passat alguns mesos i el tema, ben lluny d'esvair-se com desitjaven molts, està més viu i més d'actualitat que mai. El senador Umberto Bossi, líder de la *Lega Lombarda* i cap visible de tot el moviment anti-Roma –que és també anti-estat central, anti-grans partits tradicionals, anti-nefecàcia i anticorrupció– acaba de llançar una bomba que està provocant tremolors i escàndol en tot el país: la proposta, ni més ni menys, de dividir Itàlia entre repúbliques confederades. Repúbliques del Nord, del Centre i del Sud, amb règims fiscals i administracions públiques diferents. Per damunt, només un estat residual.

Els italians –partits, premsa i públic– ja saben que aquestes tres Itàlies són reals: la del nord, industrial, rica, avançada i productiva (44% de la població, prop del 60% dels llocs de treball, dels dipòsits bancaris i dels ordinadors); la del centre, romana, administrativa, política i vaticana; i la del Sud, mantinguda per l'assistència pública i víctima o còmplice de la màfia i la camorra. Les tres, més Sardenya i Sicília, unides només per una llengua escolar i formal, i per un sentit recent i poc arrelat de l'estat comú. El president del Senat italià, Giovanni Spa-

dolini, ho confirma sense ambigüitats: la unitat d'Itàlia és la llengua, la cultura (l'italià literari, no els "dialectes" i "llengües regionals)... i l'estat. A hores d'ara, però, ni la llengua literària ni la mitologia del *Risorgimento* no són prou per mantenir la fidelitat a l'estat. Perquè l'estat tradicional, de poder concentrat, al voltant d'uns grans partits "nacionals" i d'una capital omnipotent, comença a ser un entrebanc més que un avantatge, un obstacle al progrés més que un estímul. És un estat definit pel burocratisme, la "lentocràcia", la confusió entre el públic i el privat, la usurpació de les institucions per part dels partits. I és un estat, també, que va perdent la capacitat de fer-se respectar com a sagrat, intocable i inamovible.

La hipòtesi de les "tres Itàlies" s'inscriu, en realitat, en un moviment molt més ampli, de dimensió europea. Una Europa federal sobre bases sub-estatals (és a dir amb components que no siguin necessàriament els estats actuals) és una perspectiva seriosa, no únicament una fantasia que posa nerviosos als alts funcionaris de Brussel·les, París, Roma o Madrid. A Itàlia, i en altres llocs, d'a-

questa Europa en diuen "Europa de les Regions". Entenent per *regió* la unió de pobles, que ara poden estar dividits fins i tot per fronteres interiors o d'estat, però assimilables per tradicions, llengua i cultura". I per interessos comuns, també, siga de base geogràfica –comunicacions–, econòmica o política. És cosa ja acceptada que en poques dècades el mapa polític europeu –fronteres incloses– pot haver canviat considerablement. No seria la primera vegada en la història, ni tan sols en la història contemporània. Però aquesta vegada, sense guerres. Només cal mirar al Bàltic, al Danubi, al Caucas. Si mitja Europa està a punt per adaptar-se al present –i per escapar del domini de les velles capitals d'estats o d'imperis–, l'altra mitja no es podrà quedar immòbil en el passat. Haurà de seguir tard o d'hora, d'una manera o d'una altra.

Serà una *Europa de les Regions*, i també una *Europa de les Ciutats* (fa pocs dies s'han reunit a Barcelona els alcaldes de València, Palma, Barcelona, Motpeller, Tolosa i Saragossa, i han arribat a importants acords; com es reuneixen ja sovint presidents de territoris més o menys autònoms). No serà una Europa feta només d'estats clàssics. I menys encara una Europa dominada per les capitals tradicionals, Londres, París o Madrid. Ni tan sols quan aquesta capital és tan antiga i venerable com Roma. La revolta està servida.

